

ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ СТРУКТУРАМИ

LOGISTICS APPROACH TO STRATEGIC MANAGEMENT OF ENTREPRENEURIAL STRUCTURES

УДК 338.47

<https://doi.org/10.32843/bse.69-5>

Свтушенко В.А.

к.е.н., професор,
завідувач кафедри маркетингу,
менеджменту та підприємництва
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

Куценко Т.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри маркетингу,
менеджменту та підприємництва
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

Лісеній Є.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри маркетингу,
менеджменту та підприємництва
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

Yevtushenko Viktoriia

V.N. Karazin Kharkiv National University

Kutsenko Tetiana

V.N. Karazin Kharkiv National University

Liseniy Evgeniy

V.N. Karazin Kharkiv National University

Дослідження спрямоване на визначення особливостей впровадження логістичного підходу до стратегічного управління підприємницькими структурами в контексті особливостей їх діяльності в складних економічних умовах. Визначено стратегічне управління як систему послідовного прийняття управлінських рішень, що забезпечує досягнення цілей підприємства, з урахуванням специфіки компанії, вказівок, напрямків, методів та правил. За допомогою методів узагальнення та системного аналізу встановлено сутність логістичного підходу та сформовано теоретико-методичні рекомендації щодо його впровадження у систему стратегічного управління підприємницькими структурами. Запропоновано етапи впровадження логістичного підходу в процес стратегічного управління підприємницькими структурами, метою якого є дотримання оптимального співвідношення між вигодами та витратами на основі створення раціональних, орієнтованих на потреби та можливостей учасників логістичної системи відповідно до мінливих умов зовнішнього середовища. Це дозволить керівникам підприємств розробити ефективний механізм реалізації стратегічного управління на принципах логістики для підвищення конкурентоспроможності та стійкості підприємницьких структур в довгостроковому періоді.

Ключові слова: суб'єкти підприємницької діяльності, логістика, стратегія, стратегічне управління, підприємницькі структури, конкурентоспроможність.

Исследование направлено на определение особенностей внедрения логистического

подхода к стратегическому управлению предпринимательскими структурами в контексте особенностей их деятельности в сложных экономических условиях. Определены стратегическое управление как систему последовательного принятия управленческих решений, обеспечивает достижение целей предприятия, с учетом специфики компании, указаний, направлений, методов и правил. С помощью методов обобщения и системного анализа установлено сущность логистического подхода и сформирован теоретико-методические рекомендации по его внедрению в систему стратегического управления предпринимательскими структурами. Предложено этапы внедрения логистического подхода в процесс стратегического управления предпринимательскими структурами, целью которого является соблюдение оптимального соотношения между выгодами и затратами на основе создания рациональных, ориентированных на потребности и возможностей участников логистической системы в соответствии с меняющимися условиям внешней среды. Это позволит руководителям предприятий разработать эффективный механизм реализации стратегического управления на принципах логистики для повышения конкурентоспособности и устойчивости предпринимательских структур в долгосрочном периоде.

Ключевые слова: субъекты предпринимательской деятельности, логистика, стратегия, стратегическое управление, предпринимательские структуры, конкурентоспособность.

The research is aimed at determining the features of the implementation of the logistics approach to the strategic management of business structures in the context of the peculiarities of their activities in difficult economic conditions. In the work, strategic management is defined as a system of consistent management decisions that ensures the achievement of enterprise goals, taking into account the specifics of the company, guidelines, directions, methods and rules. With the help of generalization methods and system analysis, the essence of the logistic approach is established and theoretical and methodological recommendations for its implementation in the system of strategic management of business structures are formed. The relevance of the logistics approach, which is to change the priority of economic activity and focus on reducing costs associated with the process of production and promotion of goods. Under logistics we understand the process of managing material, information and financial flows of the enterprise, which involves planning, organization, management, control and regulation of their movement, taking into account consumer requirements for quality, service while minimizing costs and achieving synergies. stages of implementation of the logistics approach in the process of strategic management of business structures, the purpose of which is to maintain the optimal ratio between benefits and costs based on creating rational, needs and capabilities of participants in the logistics system in accordance with changing environmental conditions. At the first stage of formation of the general system of strategic management of resources of the enterprise on the basis of the logistic approach provides planning, the organization, management, the control and regulation of activity of all participants of a logistic chain. The second stage involves the process of analytical processing of information to assess the effectiveness of strategic management of the enterprise based on the logistics approach. The application of the proposed approach in practice will achieve the optimal balance between benefits and costs based on the creation of rational, focused on the needs and capabilities of participants in the logistics system in accordance with changing environmental conditions.

Key words: business entities, logistics, strategy, strategic management, business structures.

Постановка проблеми. Визначення ролі логістики в системі стратегічного управління підприємницькими структурами стратегічної ролі логістики ґрунтується на особливостях логістичного ланцюга: по-перше, це наявність ринкового попиту (споживачів), який породжує попит на потоки ресурсів; по-друге, джерело ресурсів (власник джерела ресурсів), існування якого дозволяє задовольнити

попит з боку споживачів; по-третє, зацікавленість в формуванні логістичного ланцюга, який дозволяє створити умови для того, щоб ресурси від власників надходили до споживачів. Важлива стратегічна спрямованість логістики в системі управління підприємницькими структурами проявляється у взаємодії системи інтересів для кожного учасника. Тільки ідеальний зв'язок, вирівнювання цих інтер-

есів (це основне завдання логістики з точки зору стратегічного управління), формує такий логістичний ланцюжок, який за умови максимального забезпечення цього балансу дозволяє досягти стратегічних цілей управління та реалізувати їх в логістичній системі підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури показав відсутність єдиного підходу до розуміння особливостей формування напрямів стратегічного управління підприємницькими структурами в умовах застосування логістичних принципів. Проте окремі особливості процесу впровадження логістичного підходу до удосконалення стратегічного управління діяльністю вітчизняних підприємств розглянули у своїх працях такі автори, як: Г. Бродецький [1], В. Дибська [2], В. Сергєєв [3], М. Постан [4], В. Лукінський [5] та ін. Особливо ця проблема загострюється на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки, яка знаходиться у досить кризовому стані через значний спад економічної активності, зростання вартості енергоресурсів та сировини, що призводить до збільшення загальних витрат виробництва.

Слід зазначити, що незважаючи на значну увагу науковців проблематиці управління фінансовою безпекою підприємства, у тому числі на стратегічному рівні, питанню формування стратегії управління, як дієвого механізму забезпечення конкурентостійкого стану підприємства у коротко-строковій та довгостроковій перспективах, приділено недостатньо уваги. Між іншим стратегія є ключовим поняттям у понятійно-категоріальному апараті щодо формування та забезпечення фінансової безпеки підприємства, тому виникає потреба в його змістовному уточненні та визначенні місця у системі стратегічного управління.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей впровадження логістичного підходу до стратегічного управління підприємницькими структурами в контексті особливостей їх діяльності в складних економічних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою передумовою формування системи стратегічного управління підприємницьких структур в рамках логістичного підходу є адекватний до зовнішніх викликів та внутрішніх проблем процес довгострокового планування, що відображено у класичному визначенні корпоративної стратегії [2]. Стратегія, на думку вченого, полягає у визначенні основної довгострокової мети та корпоративних цілей, як напрямів досягнення поставленої мети на основі раціонального розподілу наявних ресурсів [4]. В свою чергу в роботі [6] запропоновано таке визначення поняття «стратегія» – це набір правил прийняття рішень, які спрямовуватимуть діяльність організації, дозволяють обрати майбутній напрям зростання, визначити можли-

вості та ресурси компанії, можливості та загрози для зовнішнього середовища, оптимізувати довгострокову норму прибутку [7]. Дослідники запропонували модель стратегічного планування, яка передбачає постійну переоцінку та вдосконалення сформованих концепцій організаційного розвитку, враховуючи вплив факторів навколишнього середовища, що базується на істотно формалізованому раціональному процесі ієрархічного планування.

Аналіз існуючих підходів до визначення дефініції «стратегія» дозволяє визначити основні характеристики, притаманні корпоративній стратегії: Стратегія – це колективний вибір домінуючої альтернативи з ряду запропонованих до реалізації альтернатив, шлях досягнення корпоративних цілей, що зосереджений на проблемі виживання, росту та подальшого розвитку підприємства; характеризується масштабами охоплення; має чіткий графік впровадження, графік розподілу необхідних ресурсів, розподіл обов'язків між виконавцями в процесі виконання плану, середньострокові та остаточні результати впровадження, що затверджені вищим керівництвом. Пропонуємо під стратегією розуміти систему прийняття управлінських рішень, що об'єднується у довгостроковий план дій, включає набір офіційних специфікацій, вказівок, напрямків, сфер, методів та правил діяльності, спрямованих на досягнення стратегічних цілей компанії.

Сформована стратегія є ефективним інструментом для довгострокового управління структурою бізнесу, ця стратегія має бути зосереджена на реалізації цілей корпоративного розвитку в умовах динамічного конкурентного середовища з урахуванням впливу зовнішніх та внутрішніх факторів. Слід зазначити, що з точки зору спрямованості стратегічне управління – це процес встановлення довгострокового напрямку діяльності організації, оцінка зовнішнього середовища, формування цілей організації та прийняття управлінських рішень. Вона спрямована на створення та підтримання конкурентних переваг, які може забезпечити прибуток компанії в результаті реалізації прийнятої стратегії з урахуванням зовнішніх та внутрішніх обставин та засобів реалізації обраного плану дій [7; 8].

Експерти в галузі управління [8; 9] схильні вважати, що стратегія управління – це загальна стратегія розвитку організації, яка реалізується через функціональні стратегії, зокрема, маркетингову стратегію, стратегію розвитку виробництва, інноваційну стратегію, фінансову стратегію, інвестиційну стратегію, стратегію підтримки організації корпоративної системи управління, логістичну стратегію та ін. В роботі [5] подано досить детальне визначення стратегії управління як процесу, що включає кілька етапів, а саме: встановлення цільової спрямованості діяльності підприємства, визначення її пріоритетного напрямку та форми реалізації,

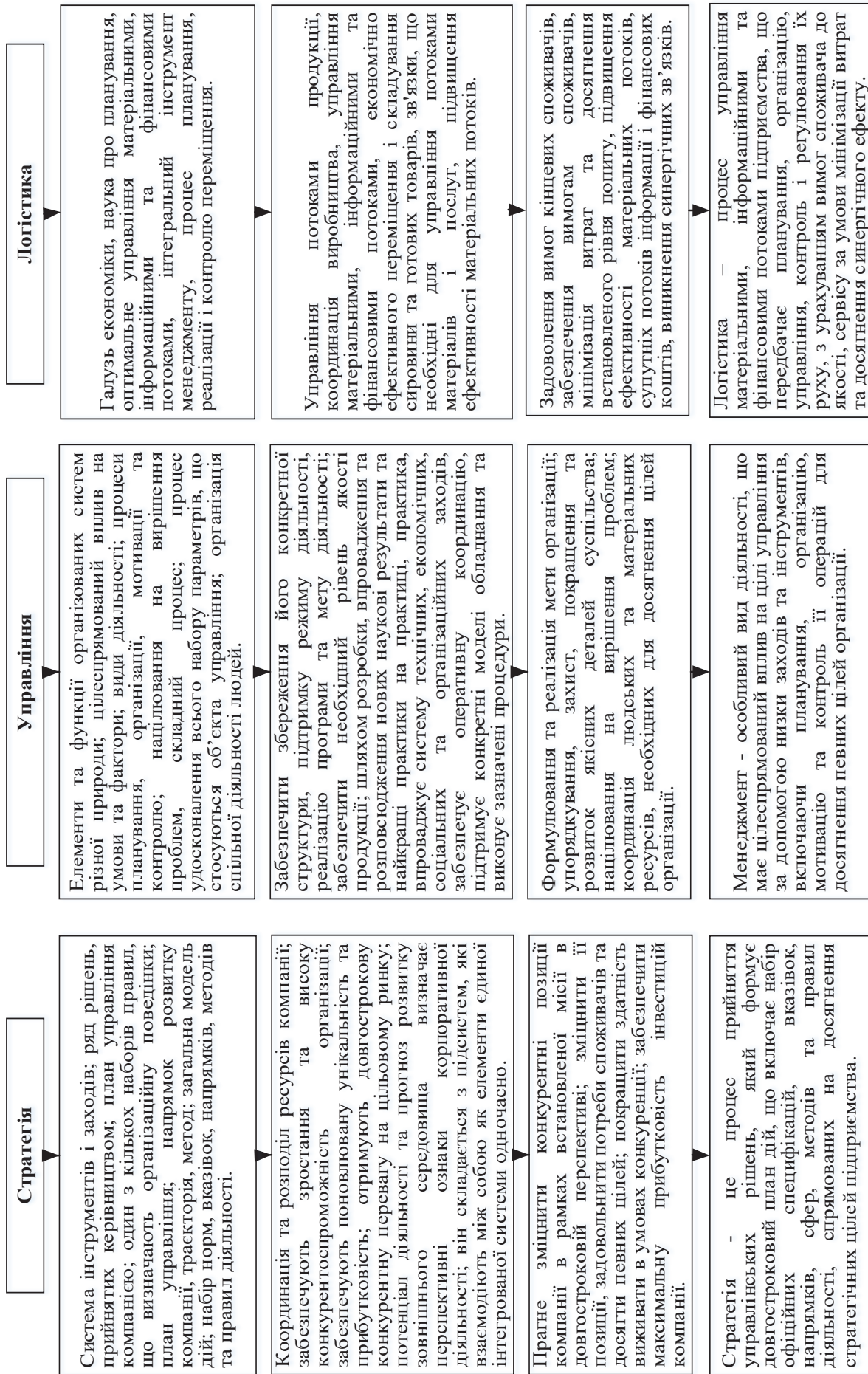

Рис. 1. Морфологічна декомпозиція поняття «логістичний підхід до стратегічного управління підприємством»

Джерело: авторська розробка

оптимізація структури, розподіл та використання інвестиційних ресурсів, формулювати політики управління для спрямування діяльності організації на досягнення поставлених стратегічних цілей та підтримка взаємних відносин із зовнішнім економічним середовищем. На основі аналізу теоретичних підходів до трактування поняття стратегії корпоративного управління «стратегічне управління» означає систему послідовного прийняття управлінських рішень, що забезпечує досягнення цілей підприємства, з урахуванням специфіки компанії, вказівок, напрямків, методів та правил. Для забезпечення успішного функціонування підприємницьких структур, збереження ними стійких ринкових позицій в умовах жорсткої конкурентної боротьби недостатньо адаптувати продукт під вимоги та

бажання споживачів на основі маркетингового підходу. Важливо застосовувати логістичний підхід, сутність якого проявляється в зменшенні загальних витрат, покращенні рівня обслуговування та прискоренні виробничого процесу на різних етапах, що дозволяє отримати конкурентні переваги порівняно з тими компаніями, які пропонують лише продукцію за привабливими цінами, допомагає компанії досягти більшого успіху та збільшити прибуток. Інноваційність логістичного підходу полягає у зміні пріоритету економічної діяльності та зосередженні уваги на зниженні витрат, пов'язаних з процесом виробництва та просування товарів.

Враховуючи існуючі підходи та визначення логістики зауважимо, що більшість із них уніфіковано характеристиками наукової діяльності,

Рис. 2. Етапи впровадження логістичного підходу в систему стратегічного управління підприємницькими структурами

Джерело: авторська розробка

зосередженої на поєднанні різних наукових ідей та пов'язаних з різними типами потоків ресурсів (матеріалами, інформацією та часом) на кожному етапі виробництва та споживання продукції з врахуванням потреб та обмежень ринку. Таким чином, під логістикою розуміємо процес управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками підприємства, що передбачає планування, організацію, управління, контроль і регулювання їх руху, з урахуванням вимог споживача до якості, сервісу за умови мінімізації витрат та досягнення синергійного ефекту. Особливості реалізації стратегічного управління підприємницькими структурами на основі логістичного підходу потребує аналізу, для чого у роботі було проведено морфологічний аналіз та побудовано декомпозицію складових, що подано на рис. 1.

Процес впровадження логістичного підходу в систему стратегічного управління підприємницькими структурами представлено на рис. 2.

Висновки. На першому етапі формування загальної системи стратегічного управління ресурсами підприємства на основі логістичного підходу передбачається планування, організація, управління, контроль та регулювання діяльності всіх учасників логістичного ланцюга. Другий етап впровадження логістичного підходу в систему стратегічного управління підприємницькими структурами передбачає процес аналітичної обробки інформації для оцінки ефективності стратегічного управління підприємством на основі логістичного підходу. Відповідно до запропонованого логістичного підходу до стратегічного управління підприємницькими структурами важливо дотримувати баланс між вигодами та витратами всіх суб'єктів логістичної системи, що створює умови для довгострокового функціонування системи, дозволяє забезпечити конкурентні переваги порівняно з конкурентами. На практиці реалізація запропонованого логістичного підходу в процес стратегічного управління підприємницькими структурами дозволить забезпечити дотримання оптимального співвідношення між вигодами та витратами на основі створення раціональних, орієнтованих на потреби та можливостей учасників логістичної системи відповідно до мінливих умов зовнішнього середовища. Напрямом подальших досліджень є розробка управлінських інструментів формування ефективної стратегії управління підприємницькими структурами з використанням логістичного підходу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бродецкий Г.Л. Экономико-математические методы и модели в логистике: потоки событий и системы обслуживания. Москва : Академия, 2011. 272 с.

2. Дыбская В.В., Зайцев Е.И., Сергеев В.И., Стерлигова А.Н. Логистика : полный курс MBA. Москва : Эксмо, 2008. С. 687.

3. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов / Под ред. В.И. Сергеева. Москва : ИНФРА-М, 2005. 976 с.

4. Постан М.Я. Экономико-математические модели смешанных перевозок : монография. Одесса : Астропринт, 2006. 376 с.

5. Модели и методы теории логистики : учеб. пособие / Под ред. В.С. Лукинского. Санкт-Петербург : Питер, 2007. 448 с.

6. Моисеева Н.К. Экономические основы логистики : учебник. Москва : ИНФРА-М, 2008. 528 с.

7. Фомин Г.П. Математические методы и модели в коммерческой деятельности. Москва : Финансы и статистика, 2005. 616 с.

8. Хазанова Л.Э. Логистика: методы и модели управления материальными потоками. Москва : БЕК, 2003. 120 с.

9. Гарнов А., Киреева Н. Стратегическое планирование и управление как основа увеличения многозвенными логистическими цепями стоимости бизнеса. *Логистика*. 2012. № 1. С. 20–23.

REFERENCES:

1. Brodetskii G.L. (2011) Ekonomiko-matematicheskie metody i modeli v logistike: potoki sobytii i sistemy obsluzhivaniya [Economic-mathematical methods and models in logistics: event streams and service systems]. Moscow: Akademiya. (in Russian)

2. Dybskaya V.V., Zaitsev E.I., Sergeev V.I., Sterligov A.N. (2008) Logistika: polnyy kurs MBA [Logistics: complete an MBA]. Moscow: Eksmo. (in Russian)

3. Sergeev V.I. (ed.) (2005) Korporativnaya logistika. 300 otvetov na voprosy professionalov [Corporate logistics. 300 answers to the questions of professionals]. Moscow: INFRA-M. (in Russian)

4. Postan M.Ya. (2006) Ekonomiko-matematicheskie modeli smeshannykh perevozk [The economic-mathematical models for multimodal transports]. Odessa: Astroprint. (in Russian)

5. Lukinskiy V.S. (ed.) (2007) Modeli i metody teorii logistiki [Models and methods of the theory of logistics]. Saint Petersburg: Piter. (in Russian)

6. Moiseeva N.K. (2008) Ekonomicheskie osnovy logistiki [The economic foundations of logistics]. Moscow: INFRA-M. (in Russian)

7. Fomin G.P. (2005) Matematicheskie metody i modeli v kommercheskoi deyatel'nosti [Mathematical methods and models in business]. Moscow: Finansy i statistika. (in Russian)

8. Khazanova L.E. (2003) Logistika: metody i modeli upravleniya material'nymi potokami [Logistics: methods and models of materials management]. Moscow: BEK. (in Russian)

9. Garnov A., Kireeva N. (2012) Strategicheskoe planirovanie i upravlenie kak osnova uvelicheniya mnogozvennymi logisticheskimi tsepyami stoimosti biznes [Strategic planning and control as a basis for increasing the multilink chain logistics business value]. *Logistics*, no. 1, pp. 20–23.